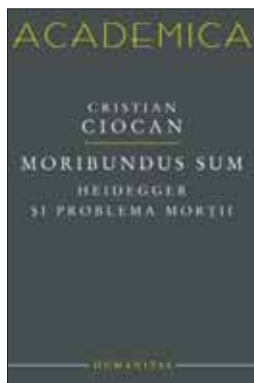

FILOZOFIE

De ce scrie Cristi despre moarte

Cristian Ciocan
Moribundus sum.
Heidegger
și problema morții
Editura Humanitas, 2007

39 lei

Mărturisesc că am fost foarte uimit când am văzut că domnul Cristian Ciocan a scris o carte despre moarte: *Moribundus sum. Heidegger și problema morții*. Știu că ea este rezultatul tezei lui de doctorat și că am înainte o lucrare academică, strînsă în chingile genului, din care rareori este îngăduit să scape o remarcă intimă sau un gând a cărui nelămurire să tulbure fără a face parte dintr-o arhitectură bine calculată a unei demonstrații filozofice mai întii corecte, iar apoi creatoare în siajul tradiției heideggeriene și a fenomenologiei contemporane. Așa este scrisă cartea lui Cristian Ciocan: o construcție atentă și corectă a morții în *Ființă și timp*, în care autorul decolează rareori din fișa de lectură regîndită și asumată pe cont propriu, atent mai degrabă să reliefeze clar conceptele lui Heidegger decît să facă inutile vultele personale care ar lăsa referința inexplicită. Cartea este atît de dăruită conceptului și uită atît de bine de sine și de preocuparea mărunță (dar răsîndită) a unui exeget de a atrage atenția asupra sa mai degrabă decît asupra conceptului pe care îl caută, încît lasă impresia unei lămuriri paciente și precise asupra unuia dintre cele mai importante concepte ale fenomenologiei existențiale.

Dar uimirea venea din reprezentarea pe care o am despre Cristian Ciocan: viu ca o torță, omniprezent în construcția instituțională a filozofiei românești, ubicuu la evenimentele filozofiei, debordînd mereu energia unei cascade în crearea Societății Române de Fenomenologie, în aparițiile celebrei ei reviste, cu o notorietate internațională care i se datorează pe deplin. Cristi e ca o armată de ti-

neri greci, debarcată pe teritoriul persan, gata să întemeieze cetăți și temple pe oriunde trece: o nouă revistă, un nou colocviu, o traducere în alte limbi a unor texte fundamentale ale filozofiei românești sau un site al filozofilor locali. Purtînd cu el urma unei școli și a unui maestru venerabil, simți în construcțiile sale un primat al culturii pe care doar o tradiție mai veche putea să i-l imprime. Cum de scrie el, așadar, despre moarte? Doar în orizontul de mai sus am formulat întrebarea, iar numai încheind lectura cărții mi-am putut surprima uimirea și am putut lega noima acestui gest.

Pentru Heidegger, în paragrafele 46-53 din *Ființă și timp*, interpretarea sfîrșitului asumat este calea singură care se deschide ființării umane spre autenticitatea pe care o poate cunoaște în orizontul temporal dat. Orientarea sa către moarte este un fenomen atît de singular, încît întreg orizontul comunității, al morții celuilalt, al situației afective pe care i-o dă mundaneitatea în raport cu conștiința și experimentarea morții sînt doar forme de eșec al șansei pe care omul o are în asumarea propriului sens al vieții, extras direct din sesizarea orientării către propria moarte. Citind însă cartea lui Cristian Ciocan despre moarte, sesizez un accent discret și răsărit spontan pe care autorul îl introduce cu naturalețe: dacă pentru filozoful german, limba este locul redobîndirii autenticității prin eliberarea ei de flecăreală și deschiderea adevăratului orizont spre moarte înțeleasă, în fine, ca posibilitate dată ființării umane spre a o constitui în intima ei alcătuire, accentul lui Cristian Ciocan mută (într-o frumoasă pagină a cărții sale: 151) spaima de la moarte la orizontul însuși al inautenticității ființării în lume a omului: spaima de flecăreală cotidianului, a unei lumi lipsite de exercițiul reflecției este, chiar în orizontul fenomenologiei existențiale, mai mare decît spaima de moarte, banalizată la rîndul ei în cotidian. Puterea acestui gînd poate face inteligibilă alegerea temei, căci el se poate transforma în povestea culturii care își ridică forturi pe unde trece.

Alexander Baumgarten